

ชื่อโครงการ	การศึกษาการพึ่งพาทรัพยากรป่าพรุของชุมชนที่อยู่รอบพื้นที่พรุ	
สาขา	ป่าไม้	
สถานที่ดำเนินงาน	ชุมชนโดยรอบพื้นที่ป่าพรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส และพื้นที่ใกล้เคียง	
ผู้ดำเนินงาน	นายมานะตรี บุญยานันต์	เจ้าพนักงานป่าไม้ 4 สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
	นายชวลิต อูร์พีพัฒน์พงศ์	นักวิชาการป่าไม้ 7ว สำนักวิชาการป่าไม้
	นายอานนท์ สรวีสูตร	นักวิชาการป่าไม้ 7ว สำนักวิชาการป่าไม้
	นายทรงธรรม ใจกว้าง	นักวิชาการป่าไม้ 6 สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
	นายสมยศ แสงนิล	นักวิชาการป่าไม้ 6 สำนักวิชาการป่าไม้
	นายสายันต์ กองสุวรรณ	ช่างโยธา โครงการฯ พิภูลทอง

บทคัดย่อ

ป่าพรุในจังหวัดนราธิวาส เป็นพื้นที่พรุขนาดใหญ่ ประกอบด้วยพรุบาเจาะและพรุโต๊ะแดง โดยมีเนื้อที่รวมกันประมาณ 283,350 ไร่ นับเป็นพื้นที่พรุพื้นที่สุดท้ายในประเทศไทยที่ยังคงมีพื้นที่บางส่วนที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติอยู่มาก จากการดำเนินงานตามแผนแม่บทโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภูลทองฯ ระยะแรก (ปี พ.ศ.2525-2531) พบว่าในช่วงระยะ 0-25 ปี ที่ผ่านมา ป่าพรุบาเจาะและพรุโต๊ะแดงได้ถูกทำลาย และถูกเปลี่ยนสภาพไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม เช่น การตัดไม้เพื่อใช้สอย การหาของป่า การล่าสัตว์ป่า จับสัตว์น้ำ และการนำสัตว์เลี้ยงไปเลี้ยงบนโคกที่น้ำท่วมไม่ถึง การใช้ประโยชน์ที่เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการสูญเสียพื้นที่ และทรัพยากรป่าพรุมากที่สุดก็คือ การบุกรุกพื้นที่เพื่อทำการเกษตรกรรมและการตั้งถิ่นฐาน ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะผู้เข้าไปใช้ประโยชน์มีทั้งราษฎรที่ชุมชนอยู่โดยรอบพรุและชุมชนใกล้เคียงกัน เป็นผลต่อเนื่องให้เกิดแรงกดดันจากการใช้ทรัพยากรจากป่าพรุ ทำให้พื้นที่มีพืชพรรณไม้ที่อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติของพรุลดลง และมีการบุกรุกทำลายสูง

เนื่องจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าพรุต่าง ๆ ดังกล่าวนี้เป็นการนำมาใช้ในครัวเรือนเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการใช้ประโยชน์จากป่าพรุทุกกรณี จึงจำเป็นหรือควรที่จะต้องการจัดการและควบคุมอย่างรัดกุม เพราะป่าพรุมีลักษณะนิเวศน์ที่ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงแต่ยากต่อการฟื้นฟูคืนสู่สภาพเดิมตามธรรมชาติ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับการฟื้นฟูทรัพยากรในท้องถิ่นนั้นพร้อมกับหาแนวทางในการที่จะจัดการควบคุมป้องกันและพัฒนาป่าพรุนั้นให้สามารถอำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้ได้มากที่สุดและเป็นไปอย่างเหมาะสมที่สุด อันจะนำไปสู่การยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น โดยที่การจัดการนั้นจะต้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนสภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติและพื้นฐานของทรัพยากร ท้องถิ่น